

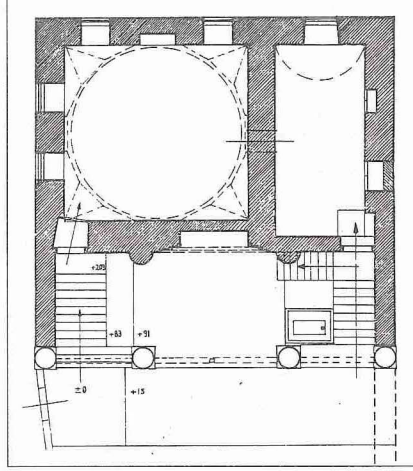
BULGUR TEKKESİ

Konya'nın Tuzcular semtinde Demirciler Çarşısı içinde bulunan Ortaçağ Anadolu Türk mimarisinin ilgi çekici yapılarından biri.

Anadolu Türk mimarisi örnekleri içinde alışlagelmiş formların dışında kalan yapının bugün sadece mescidiyle ona bi-tişik bölümleri ayakta olup diğer bölümleri çevre dükkânlarının altında kalmıştır. XIII. yüzyılın ortalarına veya en geç sonlarına ait olan yapı, kesme taş alt yapı üzerinde tuğladan inşa edilmiştir.

Alt katında bugün girilemeyen tonozlu bölümlerle batı tarafında yine tonozlu ve dışa bağlantılı bir mekân vardır. Yan kapıdan avluya girildiğinde kuzey cephesinde kesme taş dört ağır pâyeye görülür. Bu pâyelerin üst kısmında tuğladan kemer ve alınlık izleri kalmış olmakla beraber son yıllarda buraya asma kat yapıldığından görünümü ve aslı şekli tamamen bozulmuştur. Bu bölümde iki kat boyunca yükselen bir revak kısmı, hatta ortada bir eyvan bulunduğu tahmin edilmektedir. Duvarda âbidevî ve yüksek bir mihrap nişi bulunmaktadır. Yarısı üst katın içinde kalmış olan bu mihraptan yapının kuzeyinde büyük bir açık namazgâhın bulunduğu anlaşılmaktadır. Mihrap nişi dikdörtgendir. İki metre yukarıda kalan fevkanî mescid katına bu bölümün iki yanındaki basamaklarla çıkılmaktadır. Konyalı'nın Bulgur Dede Mescidi diye kaydettiği (*Konya Tarihi*, s. 339) tuğla kubbe ile örtülü kare planlı mescid muhtemelen geniş bir yapılar topluluğunun bir parçasıdır. Dikdörtgen mihrap nişinin alt kısımlarında ve duvarlarda sıva altında kalmış Selçuklu dönemi çini mozaik ve kaplama izleri seçilmektedir. Batıda kalan tonozlu dikdörtgen bölümün mescidle irtibatı olmamakla birlikte buraya sonradan bir geçiş kapısı açılmıştır.

Kesme taş alt yapı üzerinde tuğla malzemesi, fevkanî mescid katı, zeminde

Bulgur Tekkesi Mescidi'nin planı (Ara Altun'dan)

tonozlu mekânları (hücre, mutfak vb.), pâyeler üzerinde yükselen kuzeydeki revaklı bölümü ve mihrabıyla Ortaçağ Anadolu Türk mimarisinin ender fütüvvet yapılarından biri olan Bulgur Tekkesi'nin inşa tarihi, asıl adı, ait olduğu tarikat ve bânisinin kimliği belli değildir. Konyalı, bulgurak denilen kaşıntı hastalığına tutulan hastaların buraya getirildiği, türbedar hastanın getirdiği ince bulguru ağzına alarak onun kaşınan yerlerine püskürtünce hastanın iyileştiğine inanıldığı için halkın buraya Bulgur Tekkesi adını verdiğini kaydeder (*Konya Tarihi*, s. 340).

BİBLİYOGRAFYA :

F. Soyman — İ. Tongur, *Konya Eski Eserler Kılavuzu*, Konya 1944, s. 110-112; Mehmet Önder, *Mevlânâ Şehri Konya*, Konya 1962, s. 111-112; Konyalı, *Konya Tarihi*, s. 339-341, 512, 1117; Şehabettin, *Konya Abideleri* [baskı yeri ve yılı yok], s. 30; Abdülkadir Erdoğan, "Konya'da Eski Tekyeler", *Konya*, sy. 12, Konya 1937, s. 814; Michael Meinecke, "Tuslu Mimar Osman Oğlu Mehmed Oğlu Mehmed ve Konya'da 13. üncü Yüzyılda Bir Çini Atölyesi", *Tei. D.*, XI (1969), s. 82; Ara Altun, "Konya'da Bulgur Tekkesi", *STY*, IV (1971), s. 49-60.

ARA ALTUN

BULKİNİ, Abdurrahman b. Ömer

BULKİNİ, Abdurrahman b. Ömer

(عبدالرحمن بن عمر البقینی)

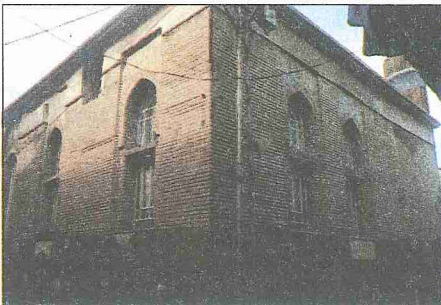
Celâlüddîn Ebü'l-Fazl Abdurrahmân b. Ömer b. Raslân el-Bulkînî (ö. 824/1421)

Şâfiî fakihî, muhaddis ve kâdilkudât.

763'te (1362) Kahire'de doğdu. Aslen Askalânî olduğu için Askalânî, bazan da Kinânî nisbeleriyle, bir kısım kaynaklarda ise İbnü'l-Bulkînî lakabıyla anılmaktadır. Annesi, tanınmış nahiv âlimi ve Mısır kadısı İbn Akil'in kızıdır. Babası Şam kadısı olunca dokuz yaşında iken onunla birlikte oraya gitti. Arap dili başta olmak üzere çeşitli ilimleri ve bu arada *Kütüb-i Sitt'e*'nin birçoğunu babasından okudu. Diğer âlimlerden de faydalandı. Fakat babası, muhaddislerle bazı önemli kitapları okuyup onlardan rivayette bulunma geleneğine pek önem vermediği için âlî senedle rivayet etme imkânını elde edemedi. Kendilerinden hadis dinlemekle beraber Tâceddîn es-Süb-kî, İbn Kesîr ve Zeynüddin el-İrâkî gibi tanınmış hadis hâfızlarından icâzet aldı. Daha on yedi yaşında iken babasının izniyle fetva vermeye ve ders okutmaya başladı. Babasının ölümünden sonra fetva için kendisine başvuruldu. Ağabeyi Bedreddin Muhammed ölünce ondan boşalan askerî kadılık görevine getirildi. Daha sonra Mısır kadılığına (kâdilkudât) tayin edildi (804/1402). Kısa aralıklarla bu görevden alındıysa da vefatına kadar on dokuz yıl süreyle bu makamda kaldı. Babasının ölümünden sonra Berkükiye ve İbn Tolun camilerinde onun tefsir derslerini, Haşşâbiyye, Harrûbiyye, Melikiyye gibi medreselerde fıkıh derslerini, ağabeyinin vefatından sonra da Eşrefiyye Dârülhadi-si'ndeki hadis derslerini o devam ettirdi. Talebesi İbn Nâsîrüddin, *el-İ'lam bimâ vaқа'a fi Müştäbehi'z-Zehebî mine'l-evhâm* adlı eserini onun tavsiyesi üzerine yazdığını söylemektedir. 11 Şevval 824 (8 Ekim 1421) tarihinde Kahire'de vefat etti ve babasıyla kardeşinin yanına gömüldü.

Bulkînî'nin çok kuvvetli bir hâfızası ve süratli bir anlayışı vardı. Güzel konuşurdu. Memlûklü hükümdarları ona büyük değer verirdi.

Eserleri. 1. *Nehrü'l-hayât*. Kur'an tefsirine dair 789'da (1387) yazdığı bu eserin bir nüshası British Museum'da bu-

Bulgur Tekkesi Mescidi ve mescidin taş mihrabı ile duvar pâyesi - Konya